

SZEGEDI HIRADÓ.

73-ik szám.

Szombaton, september 14-én 1861.

Harmadik évfolyam.

Megjelenik:

Hetenként kétszer, szerdán és szombaton reggel.

Szerkesztői iroda:

Széchenyi-tér, Pfann-ház, első emelet.

Kiadóhivatal:

Burger Zsigmond könyvkereskedése.

Előfizetési feltételek.

Vidékre postán és Szegeden házhozordással: Egész évre 8 frt, — félévre 4 frt, — évnegyedre 2 frt osztr. ért.

Helyben elvitelve a kiadó-hivatalból: Egész évre 6 frt, — félévre 3 frt, — évnegyedre 1 frt 60 kr. osztr. ért.

Egyes szám ára 8 ujkr.

Hirdetések:

Az öthasábos petitsor egyszeri hirdetésnél 7 ujkr. kétszerinél 6 ujkr., többszörinél 5 ujkr. Bélyegdíj minden egyes beiktatásért 30 ujkr. A nyilttérben a háromhasábos petitsor iktatási díja 20 ujkr.

Az előfizetési pénzek és hirdetések Burger Zsigmond könyvkereskedéséhez címezendők.

Az új tanrendszer

a reáltanodák- és gymnasiumokra nézve.

Mint mindenben, úgy a neveléstudományban is anynyi ziláltságot, annyi meghasonlást idézett elő a lefolyt 12 év alatt nyakunkra erőszakolt rendszer, hogy a látszólag hasznunkra irányzott ipartanodák sem bírtak annyi vonzerővel, mint mennyit a különben életrevaló magyar fajra főleg városunkban ily intézeteknek gyakorolniok kellett volna.

S ez idegenkedésnek okát mi nem másban, mint a nevelési eszme azon fogalmában látjuk, mely az iparra vonatkozó tudományos szakmát a többi szakmától annyira elkülönözte, hogy a növendéknek előre le kelle mondania minden más pályáról, midőn az ipartanodák termeibe belépett.

Alig van növendék, ki kiváló hajlamot képes volna azon éveiben felmutatni valamely szakmára, midőn vagy a gymnasium, vagy az ipartanodák köztöbét átlépni kezdni. A szülők, gyermekeik jövőjére nem kevés aggodalommal határozták el magukat, ha egyébként gyermekeiknek az elemi oktatáson kívül magasb neveltetést akartak szerezni, hol kezdessék meg a képezést?

A gymnasiumi képzésnek meg volt azon előnye, hogy a technikai pályára mindenkor s pedig szakértő tanárok nyilatkozata után, előnyvel térhettek át a gymnasiumi növendékek; de nem így volt ez a reáltanodai ifjaknál, kik ha talán valamely egyetemi szakmára ohajtottak volna áttérni, ezt elszigetelt előképzettségük lehetlenné tette, vagy az ott töltött éveket nem számítva, elülről kellett az új pályát kezdeniök.

A volt kormány mindezen nehézségekkel mit sem gondolt, sőt a nevelés ekénti rendezését céljai kivételére épen jónak találta.

A reáltanodákban átment fiatal ember egyoldalú képzettségénél fogva még ambícióval sem bírt egyébre, mint a hivatalszobákban reája bizott gépies munkák kezelésére; s a Bach féle rendszernek csakis ily egyének kellett.

De a reáltanodák volt szervezete még más célra is szolgált. Tudjuk jól, hogy az alreáltanodákban a tanítási nyelv több helyt magyar volt; a felreáltanodákban azonban minden tárgy németül adatott elő; s így a magyar ifjuság a német nyelv nem bírása miatt vagy pályáját kényszerült félbeszakítani, s életpályáját is változtatni; vagy a szülőknek sok áldozatot kelle hozniok, hogy a nem épen leghálásabb életpályát oly drágán megfizessék, mint bármely egyetemi szaktudomány folytatását.

Ezek úgy hiszem elég okok voltak arra, hogy a neveléstudomány magyar férfiai a mostohán kezelt reáltudományoknak új életrevalóságot adjanak az által, hogy a gymnasiumi három első osztályt úgy szervezték, miszerint az itt képzett növendékek az alreál három osztálya tárgyait is végzik, s átkelhetnek a felreál első osztályába anélkül, hogy elszigetelve kellene a technikai pályára készülő számára külön alreál osztályokat állítani azon városoknak, melyekben gymnasiumok léteznek. Az öt gymnasiumi osztályt végzett növendékek pedig azonnal fölvetetnek a fensőbb technika előkészítő osztályába.

A három felreál osztályt végzett ifjak, ha valamely egyetemi szakmára akarnák magukat képezni, némely lyceumi tárgyaktól vizsgát letéve, melyek a felreál osztályok tantárgyai közt elő nem

fordultak, szinte akadály nélkül léphetnek az egyetembe.

Ha ez előrelátó böles gondoskodását komolyan fontolóra vesszük a tanbizottmány férfainak, lehetetlen be nem látnunk azon tapintatos eljárását és a nevelés összhangzatos elvét főfigyelemre méltató ügyjáratosságát, melyet az új tandrendszer alkotásában szem előtt hordoztak.

E tanrendszer főbb vonalait mult szerdai számunkban közöltük, s a jelen sorokban a reáltanodák átalakítására mondottakat hiteles forrás után siettünk elmondani azon szülőknek, kik gyermekeik nevelése iránt az új rendszer miatt aggodalomban vannak.

Ez általánosság után szabad legyen helybeli alreáltanodáinkra némi észrevételünket elmondanunk.

Az új tanrendszer értelmében három elemi osztály végeztével az ifju beléphet a gymnasiumba, s így a negyedik elemi osztály fölösleges, valamint a három alreál is. E fölöslegessé vált osztályokról annyit hallottunk, hogy három osztályba egybe olvasztva polgári tanoda nevet nyerendnek, melyekben a reál tárgyak gyakorlatiabb s a köznapi életre szükséges része meghagyatván, minden osztályt egy tanár kezelne, s ezen osztályokból kerülne ki azon — a közélet igényeihez képest eléggé képzett iparosok és földművesek, kik magasb képzetségre körülményeiknél fogva szert nem tehetnek.

Főteendője lenne tehát városi hatóságunknak részint azok számára, kik a három reál osztályt már helyben bevégezték, részint pedig azok iránti figyelemből, kik a gymnasiumból a felreál osztályokba átlépni ohajtanának, a felreál első osztályát már ez idén megnyitni, hogy elvégre alkalom nyílne a szülőknek is belátni a reáltudományok valódi célját, mit az alreál tanodák eddigi sikere után sejteni sem bírtak.

Nem járna ez indítvány életbeléptetése főleg ez idén semmi áldozattal, mintán a reál osztályi tanárok egyes kivétellel képesek az új osztály tárgyai kezelésére is, s ha egy tanár szükséges leend, olyat helyben is kapunk anélkül, hogy civilisatorért kellene messze vidékre folyamodnunk.

Kecskemét város közgyűlése már beolvastotta alreáltanodája osztályait a gymnasiumi osztályokba, belátván idejében az új tanrendszer életrevalóságát, s megmenté a szülőket a gyermekeikre teendő hasztalan kiadásuktól.

Ajáljuk mi is e városunkra nézve nagy horderejű s az ipar fejlesztésére nélkülözhetlen tanszakkot erélyes tanbizottmányunknak tapintatos és komoly figyelmébe!

Sz...

Nemzeti létünk sarkalatos feltételei.

XVIII.

Társadalmi bajaink gyógszerei.

Az igaz mivelttség természeténél fogva sem tűri a hiú tündérvadást, mint méltósága alatti báboskodást: különösen pedig ovakodik a józan elme kiskorúak elméjét avval is kábitani, s káros versenyzésre ingerelni. — „Tartózkodjatok a tudatlank irigységét vagy tehetségen túl erőködő utánözárságyát kába fényűzéssel s embert alacsonyító hivalkodással fölingerelni, vagy bármí szertelenséggel botránkoztatni: mert bizony-bizony megkeserültek az oktalan játékok avval, aki nem igen veszi föl a követ enyelgésből.“ — Ennyit a kezdetleges

okosságú szittya bölcselém is belátott már régmúlt időkben.

Lesznek-e ismét elég számmal, kik jókor észrevegnyék, miképp a fűneltgő kitűnésvágy, az elemesterkelt életmód, s válogatott élvek mohó hajhászata által számosan nemcsak egyéni és családi boldogságukat teszik tönkre, hanem a társadalmi közös életet mérgezik meg, oly indulatokat és szenvedélyeket szitogatván föl az alsóbb rétegekben, melyek a körülményekhez képest szomorú következményeket idézhetnek elő.

Mintha a kenyérben szűköt látó napszámos, az a fáradalma bérén alig tengő pór nem is vetne kancsal szemeket olyanokra, kik pazar fényűzés s folytonos szórakozás mellett még az időtöltés oly nemében is gyönyörködnek, melyet néhány perc alatt a becsületös munkásság által hónapokon át is alig szereshető pénzösszeget tekozolhatni el. Mintha az éhező családok ily jelenségeket számba se vennének: oly nyugodtan üzi akárhány divatkóros lélek vétkes fecsérleseit.

Vannak böleseskedők, kik a fű növést vélik hallani: de azon zsongást, mely az elfojtott kedélyek aknáiból itt-ott elég intőleg hangzik, nem hallják; szemesek, hogy az ázalagok fogait is meg tudják olvasni, s ott, hol nagy intésű eszmék szemlélhető képekben nyilatkoznak, saját szemöktől nem látnak.

A társadalom nem jelentéktelen veszélyeit alkotják azok, kik „az emberi méltóságra“ hivatkozással birtokegyenlőségről is álmodoznak s oly jogokat követölnek, aminökkel járó kötelességek teljesítéséről fogalmuk sincs. — És az erkölcsi alapról leszűdülő társadalmak körében az iparlovagság számtalan kiadású példányai nőtőn növekednek.

Elemezzük e ezennel mélyebben a társadalmi bajokat, föltárogassuk-e azon fekélyeket, melyek a szervezetet hova tovább, mindig veszélyösebben támadják meg, lerángassuk-e a burkokat azon rothtag tagokról, melyeket a szétrongyolt ősi erkölcsök bajjal földnek be már, hogy — mint sokan követelik — kevésbbé fátyolozottan nyögjük ki azt, ami érzelmeinket nyomasztja? — Nem, mi ezt is sokalljuk. — Szívünk kétszerős sajtása közben ömlött ki keblünköl ennyi panasz. De végre is a tűz és víz közti menekülést szólással kísértük meg. Az értelmes olvasó nyomát lelheté a kínos erkölcsi kényszerítésnek néhuti habozásunkban.

Lesz, ki unalmas szószaporításnak találta e cikke nagyob részét. Annak talán megsughatnók, hogy egy kis bemélyedéssel talán azt is tapasztalhatná, miképp a szóhab alatt itt-ott alkalmasint némi eszme is örvénylik, s ha fontolgatja, valamieskével súlyosabbnak leli a bennejlő magvat a fölshízen lebegő tajtéknál.

De nem élvezetüst, sőt gyakran kedvrontót is mondtunk. Bocsanat! éppen mulatni való idő van, tessék a zöldnek gyönyöreit élvezni, ott is zizeg, cirpel egy más élő, mi tán szinte azt hiszi, hogy mások mulatására van rendöltetve. — Hmzseg az irodalom s mindennemű madárdalt utánzó lantosoktól. Éppen az az egyik bajunk, hogy szerfölött elszaporodtak mulattatóink, széptevőink s ámitóink.

„Eh nem hoz ez a sok erkölcsöködés a konyhára semmit“, mondja ismét más. — Mi ugyan oly gyermeteg hitték vagyunk, miképp azt tartjuk, hogy biz a konyhára is előnyösebben foly be a józan életű munkásság, mint oly hebeburgya életbölesesség, mely előbb iszik a medve bőrere, vagy addig hajráz a vígságra ez elv szerint: ma hopp, holnap kopp: — mig csakugyan koplalás vet véget a dözsölésnek.

Azonban mit is igazolgatnók magunkat mindentéle izlés előtt? Ki eddig átbirkózott ösztövr tartalmú sorainkon: fogadja köszönetünket s hacsak egyetlen ép magvat lelt szavainkban, tenyészse tovább, gyarapítván avval is szellemi terünket, — ellenben pedig tolmácsolja a teendőket üdvösebben.

Mi gyarló hiedelmünkben azt tartjuk, ha e lényegős életkérdések iránt ti szótban vagyunk: majd

jobban megértjük a többit is a tudomány, művészet, ipar, kereskedelem bármely ágazatára vonatkozók az. — Lelki szemeinknek kell előbb fölnyílni, hogy a testiekkel is láthassunk.

Kinek ennyi szó unalmas: értsen e rövidletből, mely a nép közmondásaiban szintannyit mond: Magyar Pista ne légy tankó, ha eszeddel élhetsz. Atyafi, koma, sógor, szomszéd túlhanulnak fejedem, s észre se veszed, hogy kibőleselnek bőrödből, ha folyton azt követed, kinek csak kár furja meg fülét. — Tudván tehát, hogy ritka vetésnek vékony az aratása, s hogy bizony szóból tornyot vagy várat nem építhetni, habár nyele van is a szónak s néha nagy erő lakik benne, — mindezt meg akárhány más figyelemre méltó magvát az üsökől eselmének tudván, igyekedjél, tanulva egyszersmind „a szomszéd haza üszögén“, szellemi értékűet oly dússá gyarapítani, hogy a kiérdemelt áldás tetézze boldogságodat.*)

Karcsanyéki G.

A kir. biztosoknak adott utasítás.

A „Sürgöny“ bécsi levelezője szerint lényegileg a következő nyole pontot tartalmazza: Minden kir. biztos engedelmisséget parancsoló rendelettel fog ellátni, melyben mindenki a törvényes büntetésnek fenyegetése alatt engedelmisségre fog intetni.

Ezen engedelmisségi rendelet, amennyire az illető törvényhatóságnak tillesei felüggesztve nem volnának, ahhoz leszen intezendő és abban a fölvetel az elnöknek személyes felelet terhe alatt megfogandó.

Ha a törvényhatóságnak tillesei be volnának tiltva, az engedelmisségi rendelet a vezénylő fő-tisztviselőnek adatik által, ki személyes felelet terhe alatt köteles leszen tartalmát a tisztviselői karnak azonnal tudtára adni.

A királyi biztosnak szoros köteleességévé tétetik, a reá bizott hivatalában minden erélylyel és minden személyre való tekintet nélkül, azonban ugy eljárni, hogy a közönségnek méltányos érzelmei ne sértsenek és a józanabb, törvényes rendre törekvő férfiak megnyeressenek. A fölösleges szigor és annak kitértetése gondosan kerülendő.

Másrészt a kir. biztosnak szoros kötelessége, föntartani ő es. kir. Felségének királyi tekintélyét és hatalmát, melyből kiküldése eredett.

Ha a királyi biztos valamely merény iránti vizsgálatra küldetik ki, a törvényhatóságban a rendelkező fő-tisztviselő által, annak személyes felelet terhe alatt rendeli maga eleibe a vádolt személyeket és tanukat, és az utóbbiakat hit alatt hallgatja ki.

Az engedetlen tisztviselőket hivatalaiktól felüggesztí és a vizsgálatot reájok is kiterjesztí. A felüggesztett tisztviselők helyébe pedig másokat helyettesít. Szükség esetében a királyi biztos ideiglenesen a vármegye közügyeinek vezénylőjét is átveszi. Ha a vádolt egyének vagy tanak a királyi biztos előtt meg nem jelenének, azoknak maga elé hozatását erőhatalommal, de amennyire lehet, a törvényhatósági tisztviselők által eszközözi, és csak szükség esetében fogjai a katonai karhatalmat igénybe venni.

Az utasítás 8-dik pontja szóról szóra ekép hangzik:

„A királyi biztos minden alkalommal ki fogja jelenteni azt, „hogy ő es. k. apostoli Felségének nincs szándékában az alkotmányos intézményeket megszüntetni, vagy Magyarország közigazgatási és országlási törvényes függetlenségét gátolni;“ hanem, miután tapasztalja azt, hogy a forradalomra minden áron törekvő párt, vakmerő tevékenysége által elzibasztotta erejét és befolyását azon túlnyomólag nagyszámú, józan érzelmi és békés lakosságnak, melynek érdeke és boldogsága a törvényes rendnek helyreállításával legszorosabban van összefűzve: egyedül azt kívánja elérni ő Felsége, hogy ezen mesterséges hálózat, ha kell, erővel is letéptvén, az alkotmány jótéteményeit a minden káros befolyástól fölmentett magyar nép boldogítására felhasználhassa és a helyreállított rend mellett, minden becsületes érdekek kifejlődését és őtalmat találhasanak.“

A biztosítás ügye Austriában és a „Phönix“.

Proudhonnak, a legnagyobb francia socialis-tának a párisi pénzücsonn mutatkozó szédelgéseket feltáró munkája rémülést okozott nemcsak a francia részvényesek seregében, hanem Európa egész pénzücsonn világában. Nagy volt a Tamások száma, míg a Párisban bekövetkezett bukások megmutatták, hogy Proudhon igazat mondott. „Ismét Franklonban!“ halatszott Európa pénzücsonn szájából. Bekövetkezett az amerikai krízis, a darmstadti bank ügye, 45 angol életbiztosító társulat bukása, az osztrák beszerzési üzlet az olasz háboru alatt stb.;

*) Fogadj a kedves barátunk a társadalom érdekében emelt komoly szavaiért őszinte köszönetünket; meg vagyunk győződve, hogy t. olvasóink borús körülményeink közepett nem egyszer örömeztébb időzték e cikkcsorozatban, mint a politikai hírek laza mezején, mely reánk magyarokra nézve legnagyobbbrészt ugy is csak pusztá szavakat tartalmazott. Szerk.

és látszott, hogy a szédelgés rákja másfelé is harapódzott.

Ha valahol, ugy a nemzetgazdasági téren kívánatos a concurrentia, de egyszersmind a közönség érdekében a kellő felülvizsgálat. Ezen ellenőrzés, ha helyes alapra fektetve történik, csak előnyös, és mind a vállalat, mind a közönség nyere általa. Igy fogja fel a dolgot, csak helyeslőleg nyilatkozhatunk a kormány kimondott azon szándéka fölött, hogy jövőben az egyes vállalatok mérlegei szigoru felülvizsgálat alá fognak vétetni. Jól-lehet a „Wiener Zeitung“-ban a tavasszal közlött utasítást az életbiztosító társaságoknál szerkesztendő tartaléktökére nézve elhibázottnak mondhatni, van reményünk, hogy azon módosítás, mely a szakférfiaktól kért véleményezés folytán végbe fog viténi, ismét jó utra fogja vezetni az ügyet.

Sok orvoslandó baj mutatkozik pénzintézeteink körében. Ezen bajok nagy számával a közönség a sajtó és rüpiratok útján megismerkedhetett. Mi is egy még kevésbé ismeretes ténynyel akarjuk megismertetni ezuttal.

A dresdai „tűzkár ellen biztosító társaság“ Ausztriára is akarván üzletét idegen cég alatt kiterjesztetni, 3 millió frttal (névszerint) „Ausztiai Phönix“ cég alatt egy tűzkár-mentesítő társaságot alapított. Megnyerte e célra az ismert miniszteri tanácsost Brachelli urat, ki egyetemben néhány előkelő egyénnel, az alapszabályokat fogalmazták, amelyek elfogadása B. urnak volt kollegái közbenjárása által, a kormány részéről könnyen sikerült. Az alapszabályok értelmében a társaság alakulnak tekintetik, ha a részvények egyharmada (1000 db 1000 frtjával) elkelt. Ezen 1000 részvényt a dresdai intézet átvette és így a társaság szervezve lön anélkül, hogy a dresdai tűzkármentesítő társulatot kívül részvényesek léteznének; anélkül, hogy a dresdai társaság által a fölserelésre előlegezett költségeken kívül valami befizettetett volna. Választmány alakult, melynek egyik tagja egyszersmind hivatalnok is (tehát maga magát ellenőrzí!), kik fáradságukért egyenkint harmadfélezer forintot buznak, mellékesen mondva, közöttük van a dresdai rendőrfőnök is.

Mi tehát egy oly intézetnél a garancia? Vannak a dresdai társaságon kívül más részvényesek is? Ha ez ugy van, ami fölött biztos kutforrasaink után kétkedünk nem lehet, hol van a társaság feje, a részvényesek összessége? Hát ugyanazon alap két országban is képezi a biztossági tökét? Nota bene: egy oly társaság pénztökéje a garancia, mely kimutatása szerint tavál is közel 200,000 tallérnyi veszteséget szenvedett.

A „Phönix“ előtt alakult társaságoktól még az egyes részvényesek jegyzékét is kívánta a kormány, a „Phönix“nél történt-e ez?

Magyarországban minden biztosító társaság tűzkár osztálya a nagyobb díjak mellett is veszteséget mutat föl, melyet a többi osztályok nyere-ménye által kell pótolni. Vajjon honnan fogja az üzlet kiterjesztésével a „Phönix“ 50%-val leszállított díjai mellett, miután csak a tűzkármentesítéssel foglalkozik, a bekövetkező károkat pótolni? Egy-kétszáz forintot fizetni, megjárja, de ha az ezresekre is fog kerülni a sor! És mely garanciát fog aztán a közönség igénybe vehetni?

Tudjuk azt, hogy néhány évvel ezelőtt, midőn az első hazai társaság alakult (melynek a magyar cimer használata eltiltatott), a külföldi társulatok ügynökségei a földnépet ily módon esalogaták magukhoz: „csak oly kötvény biztos, melyen a kétféjű sas van, mit a magyar társaságuk nem szabad használni.“ Midőn pedig 1860. oct. 20 ka bekövetkezett, kitzíttek a magyar cimert (hogy minő joggal teszi ezt idegen társulat, azt ugyan nem tudjuk), leszedték a sasokat, amint azt ország-szerte láthatni, és már most azt mondják: „a mi társaságunk is magyar.“ Hiába, ha a magyartól pénz lehet kapni, minden mód és eszköz jó! De erről csak melleleg akartunk szólni.

Midőn a legutóbbi tűzvész Londonban néhány ottani biztosító társaságtól 12 millió frtot vett igénybe és a társaságok a veszteség folytán díjaikat háromszorosára emelték, mindenki hozzájuk fordult és nem az olesőbbakhoz, mert látták a gyors és pontos fizetést és soliditást. Igy cselekszik a praktikus angol! „Olesó husnak híg a leve!“ Szólhat arról Szatbmármegye, melynek alkalma volt látni a fényi és esanálási tűzkárokna az olesó díjak következményét.

A mostani károk fődözésére a következő díj-bevételt felhasználni és ennek folytán a károsultat felévig varakoztatni, és így mintegy máról holnapra élni — ez az olesó díjak eredménye!

Valóban örvendeni fogunk, ha a „Phönix“ nevű társaság fent kifejezett aggodalmainkat a náluk biztosítottak érdekében elosztatja és kimutatja, hogy a dresdai társaságon kívül hány részvényese van? Hogy vajjon a választmányi tagoknak van-e már részvényük és hogyan szokott kinézni a „Phönix“ közgyűlése? (M—g.)

Helybeli ujdonságok.

— Konstantin orosz nagyherceg átúfazása elkésés miatt csak f. hó 11-én délben történt meg. Ugy látszik az incognitót szoroson meg akarja tar-

tani, mert a nevét viselő ezrednek jelenleg nálunk időző százada tisztet, kik a vasutnál tiszteletére megjelentek, csak alig egy kalapbilleltésre méltatta, s szó nélkül bagya őket, sőt a kirendelt katonai zenének sem engedte meg a játszást. Környezetével rövid ebéd után a rendes vonaton Pest felé utazott.

— Az éjszakák hosszabbodnak, de utcáink tündöklő szemei föleg a vár éjszakai részétől kezdve felsővárosban, e természeti változást nem igen látszanak figyelembe venni, mert példátlan álmosok, s éjféltre szerencsésen el is alszanak — mint derék nyár közepén. Mi ugy hiszszük, hogy nem kény-szervilágítás ez, hogy csak a neve legyen, s ha az adóző közönség kényelmére és biztosságára van; akkor az illető vállalkozó hason eljárása valódi gúny. S ezen nyilatkozatot számos polgártársunk nevében tesszük, mert nem kényerünk pusztán egyesek iránti viszketegeből minden esekélységet nyilvánosság elé állítani.

— F. hó 14. és 15-én a helybeli iparosle-gényegyleti ifjak színi előadást rendeznek. Az adandó darab címe: „Ki mint vet, ugy arat“, dráma 4 szakaszban Majer Istvánról. Ezen előadásra az egylet nagyérdemü pártfogói esti $\frac{1}{2}$ 8-ra tisztelettel meghívtnak.

(A példa nem marad hatás nélkül.) Minél több panaszt hallunk az adó kérelmetlen behajtásáról, annál inkább szaporodnak a lopások is. A napokban Sz... barátunk udvarából világos nappal eltűnt a mosáshoz kikészített rüzt; egy másik háznál hasonló eset történt. Tegnapelőtt este ft. Tóth János elemi iskola-igazgató ur szobájába a kályhán betörték s ami értékest találtak aranyban, ezüstben, takaritvást elvitték. A tanyákon is újra vészemet kapnak a könnyű keresethez szokott, de az eddigi erélyes örködés előtt megtu-nyászkodott ingyenélők, s már szervezni is kezdtek magukat csapatba. Ugy halljuk azonban, hogy dacára a zilált viszonyoknak, a városi csendörség az alkotmányos hatóságban a végső percig sem fog szenyfoltot hagyni, s már nyomában van az említett bandának.

— A szerdai számunkban emelt szavunk az uj-szegedi tanoda ügyében nem marad siker nélkül; több lelkes polgár gyűjtőiveket hordoz egy ideig lenesen bérlendő tanodai helyiség költségei fődözésére, hogy addig is, míg illő tanodai-lak épülend, már ez idén megnyíljék Uj-Szeged gyernekei számára a rég kiáltó szükségévé vált tanoda. Reméljük, Uj-Szeged lakosai is méltó részt veendenek a kebelőkben emelendő tanoda ideiglenes szükségei fődözésében!

— Többek kívánatára a „Szegedi Híradó“ tárcájában közlött „Egy Garibaldi-önkéntes kalandjai“ című napló külön füzetben is megjelent, s a napokban kapható leend Burger Zsigmond könyvkereskedésében.

Hazai tudósítások.

— A hercegprimás utóbbi bécsi útja, mint a „P. L.“ értesül, nem volt egészen sikeretlen, habár ő Felségénél kihallgatáson nem volt is. Való dolog, hogy a primás javaslatokat vitt magával, s hogy hosszabb értekezletet tartott Forgách gróf és Rainer főherceg ő fenségével. A primásnak tett ellenjavaslatokat még titok fedí; de az bizonyos, hogy a magyar országgyűlésnek mihamarabbi egybehívása kilátásban van, s hogy az adókönyv utáni választásoktól elállottak, s a kiegyenlítést egyedül az oct. 20 ki diploma alapján kísérlendik meg.

— A „Magyarország“ és több külföldi német lap ugyanegy időben azt bizonyítják, hogy Ausztria nem szünnék meg nagyhatalom lenni, ha Magyar- és Horvátország igényeit kielégitné. (Ezeket már csak nem fogják a centralisták gyanusítani conspiratióval!)

— Bécsből táviratilag tudósítják a „Sürgöny“-t, miszerint az erdélyországi kérdés már megoldatott, amennyiben az erdélyi országgyűlés october hó utolsó hetére Károlyfehérvárra fog összehívtni. A nyole forintnyi választási census az összes adókra kiterjesztetett. Minden 30,000 lélekre egy követ fog választatni. Báró Kemény erdélyi udv. kancellár leköszönése váratik.

— Mint a „S.“ bécsi levelezője írja, Szabolcs megye bizottmánya is felosztattatott, s királyi biztosul e megye számára Gömör Pál, volt megyefőnök nevezetett ki.

— Az ideai tanév biztos forrás szerint mind az egyetemen, mind az akademiák- és gymnasi-umokon nov. 1-jén fog megkezdeni.

— Sopronból tudósítják a „P. L.“ot, hogy ott f. hó 2-án táncvigalom volt a honvédsegélyző egylet javára és fényesen sikerült. A southerlandi herceg és hercagnő szinte jelenvolt, Széchenyi, Festetics és Zichy grófok kíséretében. Hogy a herceg néhány percre a terembe is bement és több urakkal élénken beszélgetett, nem akartuk megemliteni, nehogy messzevivő politikai combinatiókra esábitsa az ugysis elég véresreményü olvasót.

— Az ujvidéki „Szrbobran“ lap a raixrátbai menetelhez e föltételeket köti a szerbek részére: 1) Ha nemzeti jogaink alkotmányos uton elegendő biztositékot nyernének. (A februári patens, amilyen

az ma, oly biztosítékot nem ad semmiféle nemzetiségnek, következésképp a mienknek sem, legkevésbé pedig nemzeti alkotmányos életünknek.) 2) Ha a szent István koronája alatt élő többi nemzetek is, mint: magyarok, horvátok stb. a birodalmi tanácsba mennének; mert a szerbeknek nem szabad magukat elkülöníteniük, hanem a Magyarországban lakó valamennyi népekkel egyetemlegesen kell működniük, intézkedniük. Ha magunk mennénk a birodalmi tanácsba, már magával a lépéssel a vajdaságot osztrák tartományává tennük; ezzel pedig nemcsak az alkotmányos, hanem a politikai s nemzeti szerb életnek is sirja ását nek meg; mert nemzeti jogaink árulóivá lennénk, melyek nemzeti congressusunk által a magyar korona őtalmába helyeztettek.

— Arad város a váltótörvényszéki úlnökök közé két izraelitát nevezett ki, akik már fel is esküdtek. E hírhez hozzá teszi az „Alföld“ című aradi lap, hogy e figyelmet az aradi izraeliták meg is érdemlik, mert a serdülő nemzedék nyelvére és viseletére mind magyar.

— A kassai ker. kamra a pénzügyminiszteriumhoz a dohány-egyedáruság megszüntetésére egy tervet nyújtott be, melyben ajánlja a dohány szabad termesztése megengedését; azonban minden hold dohánytermésre aránylagos adó lenne kivetendő, hogy a dohányból eddig bejött 24 millió forint jövedelem ne csökkenne. Ily módon a külföld is részesülhetne a birodalomban termesztett dohányfölöslegben.

— A főkanclárnak nem csekély bajt okoz oly egyéniségek hiánya, kiket kir. biztosokul alkalmazhatna, mely baj még azon félelem által növekszik, hogy a „kinevezettek“ kevés kedvet mutatnak állomásuk elfoglalására.

Vegyes hírek.

— Az „A. A. Ztg“ párisi levelezője szerint Viktor Emanuel a portugali király nővérét veendő nőül, s az ő legfiatalabb leányát pedig a portugali király fia.

— A császár a bir. gyűlés képviselőházának feliratát f. hó 8-án fogadta el a magánkiballgatási teremben. Ő Felsőge beszédének legfontosabb helye így hangzik: „A ház tökéletesen egyetért az én elveimmel, a természetszerű egység által egybekötött országok és tartományok törvényes autonómiájára nézve: de másfelől szintoly helyesen felfogta, hogy ezen autonómia lehetősége egy föltételhez van kötve: t. i. a hatalmas egész iránti közös kötelességek lelkesítőteljesítéséhez. Ezen elv alkalmazása azokra, kik félreismerni vagy számba nem venni akarják, okvetlen kénszerűséggé vált ugyan, de remélem, hogy ez, amennyire csak lehet, keskeny határok közé fog szorítkozni és az eredmény napfényre derítendő valódiságának és igazságosságának mindent legyőző hatalmát.“

TÁRCA.

A világorlomérti nagy csata (451. jun. végén)

Attila és Aëtius közt.

(Franciaóól.)

Midőn Attila a legnagyobb hun király kelet népei szövetségében nyugat Európa meghódítására indult, a római császár érezte, hogy ha ereje teljével nem álland ellent kelet rohamának, uralkodása napjai megszámitvák.

A gondviselés úgy akarja, hogy az elhatározó harcban a művelt világ legnagyobb hadvezére álljon a nyers erő rezzenthetlen főnökével szemközt, s ez Aëtius vala, ki mint kezés a hun udvarban épen úgy értette a hun haremódot, mint Attila a római, ki szinte a római udvarban kezeseként nevelkedett föl.

Midőn Attila Németországon keresztül eljutott Frankhon azon tájára, melyet catalaúni vagy chalonsi síknak neveznek, azalatt a római birodalmi seregek is annyira előre haladtak, hogy a csata már elkerülhetlen vala.

Még mai napig is látszik pár ezer ölnyre Chalons várostól nyoma a római mód szerint megerősített táborállásnak, mely a Strassburgba vezető úton uralgott, s rendeltetése vala Reims és Chalons városok fűdözése, melyek közt a tábor fektött. E táborállás halmaitól nem messze foly a Vesle patak, mely itt közel forrásához még csak igen csekély patakoeska. Tízennégy század mult el azóta, hogy e hely a világorlomérti sora fölött határozott, de e táborállás most is oly állapotban van, hogy azt kell hinnünk, miszerint már Attila is készen találta a római hadjáratok után e táborállást. Elhatározva a kikerülhetlen csatára, Attila körbe állítá szekereit, s a bezárt kör közepett sátrakat veretett. Ugyan e napon Aëtius serege szemközt állt vele tanyát.

Az ebbestét Attila leirhatlan izgatottságban töltötte. Lehangolt serege rossz állapota, mely a sok nélkülvzés által meggyengült, ember és lo szám-

— A „Siécle“ hazánk ügyében ismét egy jeles cikket hoz, melyből a következő sorokat idézzük: „Franciaországban az állam feje, midőn megjósá azon nagy háboru kimenetelét, melyet hazánk egy megrendíthetetlen coloss hiráben álló kormány ellen vívott, helyesen mondá ki, hogy végre a közvélemény szokott mindig diadalmaskodni. Nem kevésbé igazság az is, hogy a közvélemény ritkán téved még előleges itéleteiben is. Fűlszentelé Magyarországot, mielőtt megkoronáztatását kérte volna. Kimondá pártfogását, rátté bélyegét, s most bátran el lehet mondanunk, hogy meg nem engedné ma Európának egy nemzete is, hogy az orosz interventio következtében elkövetett 1849-ki tények ismétlődjenek, bármely interventio következtében is. Kivált Franciaországban, azon esetre, ha ilyenmü új coalitio történne, a közvélemény oly ellenállhatatlan mozgalomba jőne, mint Olaszország érdekében történt. E mozgalom épen oly élénk lenne Angliában is, s öszintén hisszük, hogy azon szerencsétlenségre jól ismert önzésen diadalmaskodnék, melyet kormánya is előmozdit, s mely Nagy-Britanniát évről évre lejjebb szállítja rangjáról. Az angol lapok elég fenbangon, elég batározottan nyilatkoztak máris, semhogy elhíhetnők, hogy szavaik nem tették meg hatásukat. A magyar nemzet Francia-, Angol- és Olaszországtól, melynek érdeke egy az övével, támogatva, bizonyos lehetne azon diadalmban, melyet a közvélemény mindig ki szokott vivni.“

— Négy milliónál többre megy azon összeg, melybe a kormánynak azon volt hivatalnokai kerülnek, kiket Magyar-, Erdély- és Horvátországban disponibilitásba tett. Hogy tehat az ugyis annyira igénybevett állampénztár ily roppantul ne terheltesék, ő Felsőge megparancsolta, hogy e hivatalnokok minél előbb alkalmaztassanak. A minisztertanács e részben azt indítványozta, hogy a negyven évi szolgálatidőt betöltött, vagy a hivatalviselésre képtelen egyének ex officio nyugdíjaztassanak, az ideiglenesen kinevezettek pedig egy évi fizetésökkel (Abfertigung) elboesajttassanak.

— A bécsi községatanács dr. Berger indítványára elhatározta, Schmerling államminiszter és Maager uraknak mindaddig ki nem adni a nekik szánt tiszteltbeli polgári diplomát, míg nagyobb érdemeiket nem szereznék mindketten maguknak.

— Ő szentsége a római pápa súlyosan beteg, s öt nap óta nem mozdult ki szobájából.

— Jól értesültek után írja a „T.“, hogy az osztrák kormány 45,000 embert vonna ki Velencéből, kik Magyarországra szállíttatnak, miután ez ország foglalja el most a kormány minden figyelmét.

— Aquiból, hol a magyar legio depója van, írják a „T.“nak, hogy Türr szavai szerint a legio is mozgósíttatni fog. Nem üdják ugyan még hová, merre lesz az ut; de az rájuk mindegy, mert ők csak engedelmeskedni és harcolni tudnak.

— Császárné ő Felsőge — dr. Skoda javaslatára — a telet is Corfuban fogja tölteni.

— Sept. 4-ről írja a „Siécle“, hogy Garibaldi még mindig beteg s ez alkalommal a fájdalom jobb lábát is meglepte. Trechi ezredes ágyban fekve találta a tábornokot.

— Comóból írják a „T.“nak: Bogyai Ernő huszárörmester érkezett hozzánk, kinek különös átjövételéről egy kis mulatságos részletet közltünk. Ő ugyanis, a határon lévén, egy közellevő városba kellett mennie a kapitányhoz, hogy a legénység illelményét kézhöz vegye. Azonban egy kocsmánál megállapodott, s egy adag pálinkát kért. A jóérmű kocsmáros azon kérdésére: hová megy a vitéz örmeester egész parádéban? azt felelé: „Meg vagyok hívva ebédre Victor Emanuelhoz.“ Ezen valódi huszárhatvágást egy, a közellevő kávéházban ólálkodó őrnagy meghallván, a tovább ütött megállítja, s kérdést tön: hova megy? Az örmeester egész tisztelettel jelenti, hogy kapitányához a legénység illelményét átvenni. Az őrnagy gúnyosan felkacag s az örmeestet lováról leszállani parancsolja. Ez nem engedelmeskedett, s ezzel el lön vetve a kocka; megfordította lovát és szerencsésen közénk érkezett, kit nemsokára 16 embere követte. Ez a történet.

— A „V. Ujság“ egyik levelezője Klapkával találkozott Svájcban, s beszél, hogy Klapka általa a nemzethez bátorító, de egyszersmind nyugalomra intő szavakat küldött.

— A kölni lap hamisnak állítja azon hírt, hogy Palmerston lord lebeszélte volna az osztrák kormányt a magyarok iránti minden további engedelményekről. Kigondoltatott ugyanis valamely császári Schmerling-centralista-féle jóérmű jámbor osztrák által, hogy általa Magyarországon s másutt is hatást gyakoroljon. Palmerston e tárgyban már interpelláltatván, világosan kimondá, hogy az angol kormánynak semmi kedve Ausztria beltűgyeibe avatkozni; sőt az osztrák államférfiak sem fogadnának ily idegen beleszóalálást. Minthogy azonban a parlament most tyukvadászatón jár, időszertnek tartják Bécsben ezen hír föllevenítését.

— Olaszország legújabb hírek szerint könnyíteni akar a nehéz francia barátságon, s Angolországgal kezd kacérkodni; tanúsítja ezt Cavour utósó nyilatkozata is, mely így hangzik: „A francia szövetség részünkre csak ideiglenes kiségitő eszköz; természetes szövetségünk csak Anglia lehet.“ — És Garibaldi? Ez meg ezt írja egy angol barátjának: „Vegye ön rá a kormányt, hogy nekünk segítkezett nyújtson. Mi azáltal, hogy Olaszország egységét valósitjuk, Anglia részére szövetséget egyengeltünk Franciaország ellen.“

— Az olasz lapok ismét Garibaldi ra vonják figyelmüket. Milanóban f. hó 7-én Nápolyba történt bevonulásának emlékére este a város kivilágíttatott; az utcákon zenebandák vonultak át s transparensek hirdették az olaszok vágyait, ily feliratokkal: A Garibaldi! A Roma! A Venezia!

ban föltötte megfogyott, nagyon is érezteté vele a csatavesztés lehetőségét, s e lehetőség nem kerülé ki a kevésbé éleslátású alvezérek figyelmét sem. Katonái a közellevő erdőben egy remetét fogtak el, ki a pórnépnél látnoki mesterséget gyakorlott. Attila hallani akarta őt. „Te Isten ostora vagy, — mondá neki a remete — s kalapács, melylyel az égi Gondviselés a világot sújtja; de az Isten porrá töri, mikor neki tetszik, bosztja eszközét, s céljai szerint a buzogányt egyik kéz-ből a másikba adja. Tudd meg tehat, hogy a rómaiak elleni csatában meg fogsz győzetni, hogy belásd, miszerint hatalmad nem e földről való.“ E bátor felelet épen nem gyújtá haragra Atilát. Miután e keresztény látnokot kihallgatá, hallani akarja serge táltosaitis; mert a hunoknál, miként Ásiában szelvényben, a jövő feletti tudakozódás fontos körülményekben rendes hivatalnokok által gyakoroltatott. Előhozatta tehat a táltosokat, mint e kornak történetírói állítják, s egy különös és borzasztó jelenet kezdődött meg, melyről a történet következőket jegyzett föl:

Képzeljünk a champagne-i síkon egy hun sátor alatt fáklyavilágna éjszaki Európa és Azsia minden babonáinak képviselőiből egy gyűlést; az ostrogoth jós pap kezei egy felhasított állat beleiben vájkálnak, melynek ütérét kémlik; az alán-pap fehér öltönyben kezei közt bűvös vesszőket forgat, melyekből a jövőt akarja kitalálni; a hun táltos bűvös dob hangjával a holtak lelkeit idézi, s azt feje fölött oly gyorsasággal forgatja, hogy elaléva tajtéző ajkkal összerogy; és a sátor mélyében székeben ülve Attila, mind e jeleket vizsga szemmel kísérve, a pokoli jósok legkisebb hangját sem hagyja figyelmenélül ellillanni. Ezek után következett a hunok legfontosabb jóslati szertartása. Az állatok tagjai tüzre tartattak, s leégvén róluk a hus, amint a esontok a melegség által megrepedtek, aszerint a jövő kedvező vagy szerencsétlenség tartatott. Attila maga is megvizsgálta a esontok repedését, de csak vesztése jeleit látta benőnek. A papok is — tanácskozásuk végeztével kijelenték, hogy a hunok meg fognak győzetni, de az ellenfél vezére is elesik a csatában. Ez ellen-ség vezére alatt Attila Aëtíust értette, s arcáról

örömsugarak löveltek szét. Aëtius volt terveinek egyetlen akadálya, ő volt az, ki nyugot népeit elene kitarásra bátoritá s tanácsával segíté, kikkel Attila különben könnyen boldogulhatott volna. Egy csatavesztéssel vetélytársa halálát megvásárlani nem nagy áldozatnak látszott előtte.

E csatát tehat, melynek kimeneteléről mintegy előre értesülve volt, iparkodott Attila minél később megkezdeni a következő napon, avégből, hogy a csatavesztés helyrepótolhatlan legyen, s hogy az éj folytán új terveket készíthessen. Délután három óra felé megindította seregét; ő maga hunjaival a középpontot foglalta el, baljára Valamirt és a keleti góthokat állítá, jobbára Ardarikot a gepidákkal és más meghódolt népekkel. Aëtius maga részéről a balszárny vezényletét vevé át a római csapatokkal, a jobb szárnyon a nyugati góthokat állítá a keleti góthok ellen; a központban a Burgundok, Frankok és Sangiban alanjai állottak, mely utóbbi hűsége nem épen vala biztos. Attila legjobb lovasait a központban állítván fel s szekértáborra közelébe, hogy míg egyfelől egy bátor rohamot intéz, azalatt táborra biztosíttassék. Aëtius ellenben főerejét baloldalról állítá fel, s Attila mozzulatát felhasználni akarván, a lehetség esetében őt bekeríteni s táborától elvágni szándékozott. A két tábor közepett egy hosszú lejtőjű halom vala, melynek elfoglalása kémbhelyül igen előnyössé vállandott; a hunok ennek elfoglalására a központból néhány csapatot kiszakítva előreküldöttek, mialatt Aëtius, ki a halomhoz közelebb vala, Torismundot a nyugati góthok egy egész lovas hadtestével meginditá; ezek előbb feljutván a fensikra, a közelgő hunokra lerohantak s őket könnyü módon visszaverték. Ez első vesztés a hun seregére rossz jelkép hatott, mely már ugyis előérezetében volt a csatavesztésnek. Attila, hogy bátorságot ébresztsen seregében, a csapatok vezéreit körébe híván, hatalmas beszédet tartott nekik e csata fontosságáról, s beszédét végezve, megkezdé a csatát, melyhez hasonlót a történet felmutatni nem képes. A közellevő patak, mely csaknem ki vala száradva, egyszerű megtele vérel annyira, hogy a sebesültek égető szomjuk enyhítésére belőle iván, mint valamely borzasztó méregtől azonnal szörnvet haltak.

A csatai Aetius kezde meg a jobb szarnnyal Attila balszárnya ellen. A testvér goth nemzet küzdött itt egymás ellen. Az öreg Theodorik a nyugati gothokat bátoritván, serege előtt nyargalt le föl; egyszerre csak lebukik lováról, s eltűnt a lovas csapatok árja között. Egy Andagis nevű keleti goth döfte le őt lováról, s kopjájával agyonveré. A csapatok egyre vegyültek anélkül, hogy eltűntét észrevették volna seregei, s egy véres összeütközés után a nyugati gothok visszaverték ellenfelüket. Ez alatt Attila hunjai a római sereg központját támadták meg, s azt megszalasztván, a tér urai maradtak, azonban a győzelmes nyugati gothok oldaltámadást kezdtek jobbról. A római balszárny hasonló mozdatot tett, mit Attila látván, a veszély elől visszabuzodott. Ez új tusában üldöztette a nyugati gothoktól, csaknem megöletett, s futással menthette meg életét. Csapatai felbomolva követték őt szekér-sáncába, s bármily győngye volt is e sánc, a nyilzapor, mely a támadó római seregre hullott, visszakényszeríté a támadókat. E közben az éj beállott, s a sötétség oly nagy vala, hogy sem barát, sem ellenfél nem ismerheté föl egymást, s egész csapatok eltűntek. Torismund leszállt a fensikről, hogy hadtestét beéjre, tudta nélkül a hun szekérvárhoz ért, hol nyilzaptól fogadtatott, fején sebet kapott, s lováról lebukott. Katonái vérborulva vivék őt tovább. Aëtius maga, övétől elszakadva, a nyugati gothok keresésére indult, ki-

ket elvesztetteknek hitt, egyideig az ellenség közt tévelygett. Ő és szövetségesei társai fegyverben viraszták át az éjt.

A nap hullákkal borított síkon terjeszté első sugarait. Százhatvanezer halott és sebestült maradt a csatasíkon. Mind az, amit a rómaiak és szövetségesei társaik a csata kimenetéről tudhattak, az vala, hogy Attilát is nagy veszteségnek kellett vala érnie: a nagy rendetlenség- s hirtelenséggel történt visszavonulása tanuskodék e gyanítás hitelességéről, s midőn őt megátkozottan szekér-sáncába zárkozva láták, azt következteték, hogy magát meggyőzőtnek érzi. Azonban, bár sáncai közé zárkozva, nem tett semmi olyast, mi nagy bátorságához méltó nem lett volna; táborában folytonos hadizaj és harsonahang hallatszott, s váratlan támadással látszék az ellent fenyegetni. A rómaiak és gothok tanácskoztak, mitévők legyenek a legyőzött Attilával; abban egyeztek meg, hogy bekerítendik őt, kényszerítve önmaga fölemezésére anélkül, hogy alkalmat engednének csatában magát megboszulhatni. Azt mondják, hogy e kétségbeesett helyzetében nyeregekből egy máglyát rakatott, melyen magát megegetendő vala, ha szekértáborába az ellenfél betörne.

Ezalatt Theodorik hullája megtaláltatott s tünepélyesen eltemettetett anélkül, hogy a hunok alkalmatlanították volna őket. Ez esemény azonban Attila sorsát is eldönté. Thorismund féltvén fivérei-

től a kormányt, Aëtius támogatásra hívá fel, hogy annál hamarabb kikiáltassa magát Toulouse-ban királynak, s hozzá tevő, ha e terve el nem fogadtatik, seregeivel haza térjend. Aëtius némileg féltvén dicsőségét a nyugati gothoktól, eltávozásukba beleegyezett, mi nem egyéb vala, mint Attilának az ostrom alóli fölmentése.

Mindezekről Attila semmit sem tudván, s egyre sáncaiban tartózkodván, fájdalommal szemlélé serege pusztulását a sok nélkülözés miatt. Azonban észrevé, hogy a nyugati gothok tábora tres, de ezt ő eselnek vevé, s az eshetőségekre készen állott. Később a csend meggyőzé őt a gothok eltávoztáról, s örömet nem titkolható el serege előtt; s a szekereket szétoldatván, borzasztó zajjal sikra szállt. Attila nem csatát, hanem visszavonulást akart, mit Aëtius féltvően olvadt seregeivel nemcsak akadályozni nem mert, sőt okosságának tartá tisztelni az elkeseredett oroszlán visszavonulását. Egyedül jól rendezett csapatokkal kis távolban kíséré őt, hogy a rablástól visszatartsa ellenét, s szükség esetében támadhasson is. Így lépték át a hunok a Rajnát, küzdve utjokban a felbátorodott kisebb népekkel; óriási rémsége a seregnek, mely kétszázezer emberből állott, elenyészett, s nyugat megmenekült Attila pusztító fegyvereitől Aëtius szel-leme által, kinek halálaért Attila egy csatavesztést olesó árának tartott. Sz...

ÜZLETI HIRNÖK.

(Sz.) Szeged, 1861. sept. 13-án. A külföldi tudósítások a buzaüzletre nézve kedvezők ugyan, de tegnap óta mégis kevesebb élenkség mutatkozik az üzletben, mint e hét első felében tapasztalható vala, mert a termelők igen magas követelésekkel állanak elő, s a legjobb minőségű buza köblét 10 frton felül tartják, minek következtében a Franciaország számára szándékolta bevásárlások aligha kisebb összegré nem fognak leszállni, mert így e cikk kivitelre sokba jönne, s szükségleteiket Odessában vagy más áruhelyeken olesóbbért fedezhetik, s számításaikban jobban kijöhének.

Egyéb gabnanemekben szinte hason hangulat mutatkozik; a kukorica helybeli fogyasztásra még mindig keresett cikk, s a szép minőségűnek köblé 7 frtjával kel; Árpá és zabban kevés üzlet mutatkozik.

Rosz már meglehetősen be van takarítva, s köblé 7 frtjával kapható.

Időjárásunk szerda óta változó, az éjjel éjszaknyugaton nagy eszések voltak, minek következtében a lég újra hűvösebb lett; nálunk is egész nap borongós idő vala. Légmérsék délután 2 óraker 18° R.

Szegedi piaci árak: Borsó m. 6 ft. 40 k. Lencse 6 ft. 30 k. Paszuly 3 ft 10 kr. Köles 2 ft 80 kr. Burgonya 1 ft 40 kr. Marhabús fontja 20 kr. Juhhús 18 kr. Sertéshús 24 kr. Szalonna mázsája 31 ft 50 kr. Zsir itéje 56 kr. Lángliszt mázsája 13 ft 80 kr. Zsemlyeliszt m. 8 ft 80 kr. Kenyérliszt itéje 7 kr. Kukoricaliszt itéje 5 kr. Árpádara 2 itce 14 kr. Köleskása itéje 10 kr. Rizskása fontja 24 kr. Faolaj fontja 62 kr. Repeolaj 34 kr. Lenmagolaj 52 kr. Faggyu mázsája 39 frt — kr. Faggyugyertya öntött fontja 40 kr. mártott 32 kr. Szappan

fontja 28 kr. Körösa öle 15 ft — kr. Tölgyfa 12 frt — kr. Lágya 7 ft — kr. Köszén vékája 42 kr. Széna m. nj 1 frt 10 kr. Szalma m. 80 kr. Kender m. 21 frt. Len 40 frt.

Bécsi pénzfolyam sept. 12-én.

5% metalliques 80.65; nemzeti kölesön 67.50; bank-részvények 739.—; hitelintézeti részvények 176.10; ezüst-agio 135.75; londoni váltók 137.—; arany darabja 6.52.

VISSZAIRÁS.

TISZA SZEGEDNÉL sept. 14-én 0' 6" 0"

Felelős szerkesztő: Szabó Mihály.

HIRDETÉSEK.

Lakbérbeadás.

Néhai ifj. Götz János örökösait tulajdon joggal illető házukban, a tisztaszélen (ezelőtt Adler-féle ház) az első emeletben 10 szoba, 2 konyha; földszint 3 szoba 1 konyha, élékamara, egy pince és padlás-részekből álló lakások, jövő november 1-sőtől kezdve egy vagy több évekre részletenként is bérben adandók. Mely helyiségek felől értekezhetni Konrád Keresztély árverkatyával az árverkati hivatalban. (236-2)

(236-2)

Vendéglő hasznbérbe adása.

A bébai uradalmi nagy vendéglő fogadó italmérési joggal együtt f. évi november 1-től 3 egymást követő évre **szó- vagy írásbeli ajánlat** útján hasznbérbe fog adni. Mire a bérleni szándékozók azon megjegyzéssel figyelmeztetnek, hogy ajánlataikat legfőkébb **sept. 25-éig** a bébai uradalmi tisztartósnál szóval vagy írásban megtenni sziveskedjenek. A feltételek ugyanott megolvashatók.

(234-2)

Tanyaföld bérbeadása.

Palástyába, a dorozsmai szélbe az ugynevezett Palásthy-féle mintegy 240 hold tanyaföld szőlővel, mely özveggyi jogon Pogány Máriát mint Palásthy József özveggyét illeti — bérbeadandó. Értekezhetni iránta **Viday Károly ügyvéd** del, alsóvárosban, bokor-utca, saját ház.

(224-5)

Majna/m. Frankfurt város

biztosított állami nyeremény sorsolása.

A főhúzás kezdődik **sept. 25-én** és bevégeződik **október 17-én 1861.**

A főnyeremények következők:

200,000, 150,000, 130,000, 120,000, 115,000, 110,000, 105,000, 104,000, 100,000 frt stb. stb.

Részlet-részvények kaphatók:

a legkisebb, t. i. **100 frtos** nyereményről lemondással ¼, 17 frt, — ½, 34 frt, — egy egész 68 frtjával oszt. értékben; lemondás nélkül ¼, 26 frt, — ½, 52 frt, — egy egész 100 frtjával o. é.

A nyeremények készpénzben pénztáramnál fizettetnek, vagy az érdekelteknek megküldetnek.

A megbízásokat cégem alatt kérem intézni

Achten Frigyes,

állami értékpapír-kereskedésének Majna/m. Frankfurtban.

Játéktervek és jegyzékek ingyen.

(114-7)

A Galandfőrgét

veszély és fájdalom nélkül 2 óra alatt előzi **Dr. Bloch** Bécsben. Gyógyszer utasítással küldetük. - Egyebet német levelezés által.

(241-2)

Boltok és lakások.

A belvárosi egyháztéren lévő ifj. **Masa József** újonnan épült házában földszint két szép bolt lakásokkal, valamint egy szép s kényelmes lakás minden egyéb szükséges helyiségekkel ellátva bérbeadandók. Bérleni szándékozók a bentlakó tulajdonossal értekezhetnek.

(235-2)

Állni való szőlő,

kecskecsecsü és muskatal fajok,

kapható **Adler Ignác** orvos kertjében Uj-Szegeden (ezelőtt Pinterféle kert).

(239-2)

Előfizetési föl hívás

K O R U N K

cimű politikai lapra.

Közel egy évi fennállása alatt a „Korunk” igyekezett kitűzött programjához híven a Királyhágón innen és túl fölmerülő események alkotmányos szellemű tükrére lenni, s közleményei gyorsasága által a politikai érdekltség feszült várakozását oly sietve elégitni ki, hogy a pesti és bécsi lapokat kétszer 24 órával előzte meg. A lap e megkezdett irányban és modorban jövőre is mindent megtesz, hogy a t. közönség méltánylását fenntartsa.

Előfizetési árak helyben házhoz hordva s vidéken a postai szétküldés mellett:

oct.—decemberre 3 frt.

oct.—martiusra 6 frt.

Az előfizetési pénzek alóli rti kiadóhoz küldendők be.

Kolozsvár, sept. 8. 1861.

Demjén László, kiadó.

Ház eladás.

A szabadkai utcában lévő — ezelőtt **Árvay József-féle** — 795-ik számú 520 négyszög ölet tevő háztelek, a rajta találtató épülettel, szabad kézből eladó.

Eziránt bővebben **Burger Zsigmond** ur könyvkereskedésében értekezhetni. (206-4)

Ház eladás.

Rókusban a kapun kívüli Juhász-utcában a **Kása András-féle** 1763. sz. alatti jó anyagból épült ház, mely hat házhelyi telekkel bír, az örökösök által szabad kézből eladandó. Értekezhetni a feltételek iránt a bent lakó örökösökkel. (238-2)

Egy korcsma.

A halpiacon lévő özv. **Waczeliné** házában az ugynevezett **szarvas-korcsma**, bármely órában bérbeadandó. Értekezhetni iránta **Mayer Nándorral**, mint özv. **Waczeli Anna** vagyongondnokával. (232-3)

Két kukorica-hambár.

melyeknek mindegyike 15 öl hosszú, bérbeadandó. Az egyik örök áron el is adatik, ez esetben elvállalja lentebb írt tulajdonos annak áthelyezését.

A hambárok megszemlélhetők **Kovács István** építész a budai országúton lévő házában hátulsó udvarában. (222-5)

(217-4)

Az első magyar általános biztosító-társaság

biztosít tőküket és évjáradékokat (nyugdíjakat)

minden alakban a lehető legolesóbb díjakért, s biztosítottait egyéb előnyök felett a **tiszta nyeremény 50%-jában** is részesíti.

A biztosítási módok közelebb kibocsátott áttekintése, melyhez a díjszabályok is csatolva, a főügynökségi irodában helyben, ugy minden ügynökségnél ingyen kaphatók, hol a közönség az életbiztosítás iránt bővebb felvilágosítást nyerhet.

A t. közönség értesítettik, hogy az elébb kibocsátott I. és II. program s vázlat több változás miatt érvényen kívülévé tétetik.

Az első magyar általános biztosító-társaság helybeli főügynöksége.

(Irodája: Széchenyi-tér, özv. Rieger Mihálynő házában.)

Nyomatott a kiadó-tulajdonos Burger Zsigmond könyvnyomdájában.